

*Conferentie over expertisecentra
voor topsectoren*

Reisplanner voor onderwijs

*Het Spoorwegmuseum in Utrecht was 3 november decor
voor een conferentie over expertisecentra. De
deelnemers verwachten dat in deze centra kansen liggen
voor onderwijs om zich 'te profileren op de topsectoren'.
Hier ontvangen ze de reisplanner.*

TEKST EN
FOTOGRAFIE
ton van den born

Terwijl museumbezoekers met ontzag naar stoomlocomotieven kijken, zoeken conferentiegangers de wachtkamer derde klasse op. Daar staat Eddy van Laar van het IJ5 Lab als een weerman voor een landkaart. Op de kaart zijn de deelnemers van het IJ5 Lab, een centrum voor innovatief vakmanschap, ingetekend. Dit expertisecentrum wil zorgen voor meer en beter personeel in de chemiesector in Oost-Nederland.

Niet alleen de lichaamstaal onderscheidt de conferentiegangers en museumbezoekers. Het is ook vrijetijdskleding versus colbert. Camera versus conferentiemap. Verwondering over de treinen versus vertrouwen in het perspectief voor expertisecentra. Hoewel veel deelnemers van deze kennisconferentie nog wel antwoorden zoeken. Hoe kan ik bij mijn onderwijsinstelling zo'n expertisecentrum opzetten, wat is er nodig voor een succesvolle aanvraag en wat schieten we ermee op?

Zes

Doe mee met het topsectorenbeleid, is een boodschap op de conferentie. In 2010 begon de ontwikkeling van expertisecentra, gekoppeld aan hbo en mbo. Hiermee kan het beroepsonderwijs instappen in de topsectorentrein. "Een unieke aanpak in onderwijsland", zegt Piet van

Centra of centres?

De expertisecentra heten centra voor innovatief vakmanschap als het om mbo-instellingen gaat en centres of expertise als het hbo erbij betrokken is. De laatste zijn landelijk en mbo-centra zijn regionaal georganiseerd. De centra moeten bijdragen aan de economische topositie van Nederland.

Staalduinen, voorzitter van de expertcommissie die oordeelt over de aanvragen voor nieuwe centra en directeur van Syntens, een innovatiecentrum dat ondernemers ondersteunt.

Voor lang niet alle topsectoren zijn er al centra. Niet voor food en tuinbouw bijvoorbeeld, want de aanvragen moesten vorig jaar betrekking hebben op water, chemie of hightech automotive systems. Zo besloot het Platform Bèta Techniek, dat de aanvragen voorbereidt en beoordeelt. Van Staalduinen vertelt de toehoorders dat de commissie 33 voorstellen voor centra ontving. Uiteindelijk werden er zes gehonoreerd. Naast het IJ5 Lab vier mbo-centra en twee hbo-centres. Zij presenteren zich vandaag.

Continuïteit

"De centra staan volop in de

Vraag en antwoord

Wat is zo'n expertisecentrum?

De hbo-centres of expertise en mbo-centra voor innovatief vakmanschap zijn 'bedrijfsmatige, publiekprivate samenwerkingsverbanden die zich profileren op een topsector'. Doel: meer goed opgeleide mensen en verbinden van onderzoekskennis met onderwijs en bedrijfsleven.

Hoe zet je als onderwijsinstelling zo'n centrum op?

Realiseer je dat het niet zomaar een project is. Zorg eerst voor commitment binnen de onderwijsinstelling(en) en bedrijven en laat het businessplan voor het centrum goed doorlichten. Oriënteer je bij al gestarte centra en kijk waar zij tegenaan zijn gelopen.

Wat schiet je ermee op?

Het onderwijs komt dichterbij tegen onderzoek, kennis en bedrijfsleven aan te liggen. Hiermee wordt het naar alle waarschijnlijkheid relevanter, actueler en beter. En er komt hopelijk ook meer instroom, hoognodig in een tijd van vergrijzing.

belangstelling van staatssecretaris Zijlstra (OC&W) en minister Verhagen (EL&I)", zegt Van Staalduinen. "Ze sluiten helemaal aan op het topsectorenbeleid van EL&I: versterking van de Nederlandse kenniseconomie op terreinen waarop we ons sterk achten." Er is, zoals Pieter Moerman van Bèta Techniek me later uitlegt, veel geld in onderzoek gestoken, maar deze kennis stroomt niet goed door naar onderwijs en bedrijfsleven. En kennisvalorisatie is nodig voor die versterking.

De hoeveelheid van 33 aanvragen in het eerste jaar duidt op een zeker enthousiasme. De keerzijde, zo waarschuwt Van Staalduinen, is dat het allemaal erg nieuw is voor onderwijs. "Het vraagt commitment, wil je zo'n centrum neerzetten. Het is niet een keuze voor een paar jaar, maar het gaat uiteindelijk het profiel van de onderwijsinstel-

Honderd deelnemers aan de conferentie over expertisecentra

De oprichting van centra is volgens Piet van Staalduinen, directeur van Syntens, een unieke aanpak in onderwijsland

ling bepalen. Veel voorstellen die bij ons binnenkwamen, misten nog de overtuiging van continuïteit.”

Franske van Duuren verzorgde de workshop over IJ5 Lab

Eén hand

Nu zijn per topsector zogenaamde topteams bezig met de vraag hoe je topmensen vindt; de ontwikkeling van een human capital agenda. Hier komt het onderwijs op een andere manier in beeld: hoe organiseer je onderwijs en scholing voor die topsector? Ook het groen onderwijs denkt mee (zie kader). Er is haast bij, want de topteams moeten eind 2011 de agenda's indienen bij de minister van EL&I.

In het Spoorwegmuseum zijn zo'n honderd mensen in totaal aanwezig, van wie ongeveer dertig zijn verbonden aan de pasgestarte expertisecentra. Verder mensen van ondernemingen, onderzoek en overheid, en vooral onderwijs. Hans van Mourik van ROC West-Brabant wil bijvoorbeeld graag zien wat de mogelijkheden zijn voor biobased economy. En Meindert Jan Oostland komt namens AOC Terra om te kijken wat het betekent om een expertisecentrum voor food op poten te zetten.

Maar de deelnemers vanuit de groene hoek zijn op één hand te tellen. Terwijl wordt verondersteld dat niet alleen bij food en tuinbouw, maar ook bij andere topsectoren inbreng van groen onderwijs nodig is. Voorlopig is groen onderwijs

De financiering

De centra worden opgezet met subsidie en een investeringsbijdrage van Platform Bèta Techniek. Na vijf jaar moeten ze zichzelf bedruipen en inkomsten genereren met bijvoorbeeld met de verkoop van trainingen, onderzoek en onderwijs aan het bedrijfsleven.

Er is geld voor centra voor alle topsectoren, maar er is nog geen zekerheid over een nieuwe ronde van aanvragen. Hbo-centra die goedkeuring hebben gekregen, ontvangen vijf jaar lang één miljoen euro; de cofinanciering is 50%. Mbo-centra, waarvan er per topsector een of twee komen, worden gedurende vijf jaar gesteund met 400.000 euro per jaar. Ook zij moeten eenzelfde soort cofinanciering realiseren.

alleen vertegenwoordigd in het Noord-Nederlandse expertisecentrum over watertechnologie (met hogeschool Van Hall Larenstein). Overigens is AOC Friesland stakeholder.

Opfriscursus

Matthijs Bobeldijk van Business Models Inc. toont een getekend verhaal over een ideaal expertisecen-

Human capital agenda

Per topsector wordt een onderwijsplan opgesteld dat is gericht op samenhang tussen onderwijs en bedrijfsleven. Onderdeel kan de vorming van expertisecentra zijn. Want er zijn goedopgeleide mensen nodig die 'hun schouders willen zetten onder de grote economische en maatschappelijke uitdagingen' van de sectoren. 150 mensen bespraken op 23 november bij HAS Den Bosch de human capital agenda van agrofood en tuinbouw.

trum; zijn collega Patrick van der Pijl spoedt zich in twintig minuten door 150 slides. Hier manifesteert zich de tegenhanger van slow life. In deze snelle wereld ga je vanzelf sneller praten. "Zie het als een opfriscursus over het businessmodel", zegt Van der Pijl over zijn presentatie. Nodig, volgens de organisatie, omdat dat het fundament is voor een expertisecentrum.

Je moet rekening houden met "de nieuwe spelregels in het zaken doen", vervolgt hij. Het spel wordt nu bepaald door duurzaamheid, wereldmarkt en internet, de financiële crisis, onvoorspelbaar klantgedrag en de generatie Y die op een andere manier dan voorgaande generaties communiceert en consumeert.

"En je hebt altijd meerdere opties nodig," vervolgt Van der Pijl, "want zodra je je businessplan af hebt, is de wereld alweer veranderd." Terwijl de slides voorbijvliegen, zien sommige deelnemers nog kans om via mail en twitter (#centra) contact met die supersnelle buitenwereld te leggen. Een ander zoekt de stilte van de in het museum tot rust gekomen treinstellen.

Info over centres of expertise en topsectorenbeleid op www.groenonderwijs.nl > editie 14